

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE ELEKTROTECHNIKOV V OZBROJENÝCH SILÁCH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ing. Peter MATEJ, inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení, MO SR, Trenčín

ÚVOD

Ministerstvo obrany, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy sa riadi Organizačným poriadkom Ministerstva obrany Slovenskej republiky, v ktorom sú stanovené kompetencie a pôsobnosť pre jednotlivé sekcie, úrady a zariadenia podľa organizačnej štruktúry ministerstva, pre výkon činnosti ústredného orgánu štátnej správy.

Odborná spôsobilosť v elektrotechnike je v rezorte ministerstva obrany SR nevyhnutnou podmienkou k výkonu niektorých odborných funkcií profesionálnych vojakov ako aj zamestnancov a riadi sa platným legislatívnym rámcom a odbornými vnútrorezortnými predpismi. Výchova a vzdelávanie v tejto oblasti je v rezorte ministerstva obrany zabezpečovaná účelovými prvkami zaradenými v organizačnej štruktúre OS SR a Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Uchádzači o získanie odbornej spôsobilosti sa po odbornej príprave a overení vedomostí stávajú držiteľmi osvedčenia na vykonávanie činnosti, čo im umožňuje výkon špecifických činností podmienených odbornou spôsobilosťou v elektrotechnike.

V roku 1997 bol zavedený predpis „Všeob-21-2 ŠOTD v rezorte Ministerstva obrany“. Tento predpis je bezpečnostným predpisom. Upravuje všeobecné požiadavky a ustanovuje podmienky, ktoré musia byť splnené z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na VTZ ako aj pri ich prevádzke.

ŠOTD prešiel reorganizačnými zmenami. ŠOTD bol pretransformovaný na Odbor dozorných činností a inšpektorát práce MO SR (OdDČIP), ktorý bol do 31.12.2017 začlenený do SEKO/MO SR (Sekcia kontroly).

48. DODATOK k Organizačnému poriadku MO SR, z 27. októbra 2017 zmenil názov OdDČIP na Odbor kontroly dozorov a inšpekcii (OdKDI) Trenčín s účinnosťou od 1. januára 2018.

NOVÁ ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA:

Odbor kontroly, dozorov a inšpekcii Trenčín /SEKO MO SR (OdKDI)

- a) oddelenie dozoru nad bezpečnosťou technických zariadení (ODBTZ),
- b) oddelenie inšpekcii a požiarneho dozoru (OIPD).

Ministerstvo obrany podľa § 6 ods. (3), písm. i) zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, pri riadení ozbrojených síl vykonáva overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti vyhradených technických zariadení a technických zariadení používaných v ozbrojených silách. Podľa písm. j) tohto odseku a paragrafu ministerstvo obrany plní ďalšie úlohy stanovené osobitnými predpismi (napríklad úlohy stanovené podľa § 12, zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a o organizácii ústrednej štátnej správy, v znení zákona č. 143/2002 Z. z.).

VYKONÁVANIE INŠPEKCIE PRÁCE

Podľa § 4 zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“), inšpekciiu práce na pracoviskách Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Policajného zboru, Hasičského a záchranného zboru, Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Ozbrojených síl Slovenskej republiky, Zboru väzenskej stráže a justičnej stráže Slovenskej republiky, Železničnej polície a Colnej správy Slovenskej republiky vykonávajú ich orgány inšpekcie práce.

ŠTÁTNY ODBORNÝ DOZOR = INŠPEKCIA PRÁCE

Podľa § 22, ods. (2) zákona č. 125/2006 Z. z., ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem štátny odborný dozor v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vykonávaný podľa doterajších predpisov, rozumie sa tým inšpekcia práce.

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE ELEKTROTECHNIKOV V OZBROJENÝCH SILÁCH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Problematika bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a metódy prevencie rizík sú predmetom výučby na školách pripravujúcich žiakov a študentov na výkon povolania a ďalšieho vzdelávania dospelých vrátane rekvalifikácií.

Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť, aby súčasťou programu vzdelávania a odbornej výchovy všetkých zamestnancov bola bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci a prevencia rizík.

Fyzická osoba a **právnická osoba** môžu organizovať a vykonávať výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce v rozsahu jednotlivých činností len na základe oprávnenia vydaného Národným inšpektorátom práce alebo príslušným orgánom dozoru. Oprávnenie sa nevyžaduje pre strednú školu a vysokú školu na prípravu žiakov a študentov na výkon povolania a pre zamestnávateľa na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce vlastných zamestnancov a vedúcich zamestnancov.

Ministerstvo obrany SR, podľa zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, zákona č. 124/2006 o BOZP v znení neskorších predpisov, Vojenského bezpečnostného predpisu Všeob-21-2, Nariadenia MO SR č. 46/2009 o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore v znení neskorších predpisov, vykonáva pre profesionálnych vojakov a svojich zamestnancov výchovu a vzdelávanie elektrotechnikov a overovanie odbornej spôsobilosti elektrotechnikov. Po úspešnom overení vedomostí im inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR bezplatne vydá osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike.

Ministerstvo obrany SR, má zriadené pracoviská na výchovu a vzdelávanie elektrotechnikov, podľa vyhlášky MPSVaR SR č. 356/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpísanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti. Pracoviská vykonávajú aj Aktualizačnú odbornú prípravu elektrotechnikov (AOP).

Pracoviská na výchovu a vzdelávanie OSE sú v rezorte obrany zriadené *podľa HLAVY 4 – Odborná spôsobilosť pracovníkov na činnosť na elektrických zariadeniach ods. 7), predpisu Všeob-21-2*. Overovanie OSE vykonáva OdKDI MO SR, v spolupráci s odbornými pracoviskami. Odborné pracoviská, na základe schváleného vzorového projektu na výchovu a vzdelávanie majú na činnosť vydané inšpektorom pre bezpečnosť EZ „*oprávnenie na výchovu a vzdelávanie*“.

PRACOVISKÁ NA VÝCHOVU A VZDELÁVANIE OSE**A/ Školiace pracovisko elektrotechnikov (ŠPE) – Centrum vzdelávania/Akadémia ozbrojených síl gen. Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši**

ŠPE na základe schváleného „*Vzorového projektu na výchovu a vzdelávanie/skupina 05.1, 05.2*“ má vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evidenčné číslo:

032-V-14/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-90-AOP/pp

Pracovisko školí a overuje odbornú spôsobilosť **elektrotechnikov, samostatných elektrotechnikov, elektrotechnikov na riadenie činnosti alebo prevádzky**. Tieto školenia sú organizované pre študentov akadémie, zamestnancov, profesionálnych vojakov rezortu ministerstva obrany. Po úspešnom overení odbornej spôsobilosti, ŠPE vydá príslušné osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike. V spolupráci s OdKDI organizuje ŠPE školenia **revíznych technikov** a aktualizáčnne odborné prípravy (AOP) **revíznych technikov EZ/projektantov a konštruktérov**, v súlade s vojenskými predpismi a nariadeniami, pre potreby rezortu MO SR.

Uvedenú činnosť vykonávajú skúšobní komisári/lektori ŠPE a inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení, v priestoroch a učebniach AOS Liptovský Mikuláš/Centrum vzdelávania/ŠPE. Úspešným uchádzačom po preverení odbornej spôsobilosti inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR vydá „**osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike – revízny technik**“ a **pečiatku RT-EZ**. ŠPE školí revíznych technikov skupiny **E2A** a **E4A**. AOP, pre elektrotechnikov a revíznych technikov (ktorí vlastnia platné osvedčenie) sa vykonáva od roku 2011. **Elektrotechnikom a revíznym technikom**, ktorým skončila platnosť osvedčenia,

alebo požadujú vyššiu stupeň OSE, sa musia znova prihlásiť do kurzu a na skúšku preverenia odbornej spôsobilosti.

V rámci skvalitnenia vzdelávania v kurzoch revíznych technikov sa predĺžila dĺžka ich trvania na 9 dní so zaradením praktického výkonu revízií na elektrických zariadeniach a elektrických inštaláciách v Akadémii ozbrojených síl. K tomuto kroku sme dospeli z dôvodu zvýšenia kvality vyučovania a nadobudnutia praktických zručností pre budúcich revíznych technikov z hľadiska realizácie samotnej revízie pod dohľadom skúsených revíznych technikov. V minulosti zácvikové revízie, ktoré predkladali žiadatelia na skúškach revíznych technikov boli vo viacerých prípadoch vypracované od tzv. „zeleného stola“. Samotné meranie a skúšanie uchádzač sám prakticky nevykonával a v mnohých prípadoch nepochopil ani čo mal vykonať. Vykonávanie „Odborných prehliadok a odborných skúšok“ – „revízií“ z časti odbremeni a pomôže aj AOS LM z hľadiska preverenia bezpečnosti elektrických inštalácií a elektrických zariadení v priestoroch a budovách AOS.

Poznámka:

V súčasnosti ŠPE – CV vykonáva školenia OSE/RT aj pre potreby civilného sektoru za úhradu na základe platných oprávnení pre výchovu a vzdelávanie, v súlade so Zákonom č. 124/2006 Z. z. a Vyhláškou č. 356/2007 Z. z. pridelených od NIP Košice.

NIP pre ŠPE – CV vydal oprávnenia:

- na vykonávanie výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce **VVZ- 000184-06-01.1;**
- výchovy a vzdelávanie bezpečnostných technikov **VVZ-0101/13-01.2;**
- na vykonávanie výchovy a vzdelávania revíznych technikov vyhradených technických zariadení elektrických **VVZ-000182-06-05.2;**
- na vykonávanie výchovy a vzdelávanie elektrotechnikov, samostatných elektrotechnikov a elektrotechnikov na riadenie činností alebo riadenie prevádzky **VVZ-000183-06-05.1;**

Formuláre prihlášok sú dostupné k stiahnutiu na internete: www.aos/spe.sk;

B/ Základňa výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin

Základňa výcviku školí personál pre útvary v podriadenosti Veliteľstva pozemných síl. Na základe schváleného „**Vzorového projektu na výchovu a vzdelávanie /skupina 05.1**“ má vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evidenčné číslo: **029-V-16/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-98-AOP/pp**).

C/ Základňa výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin/odlúčené pracovisko – SPLO Prešov

SPLO (Stredisko prípravy leteckých odborností) školí personál pre útvary v podriadenosti Veliteľstva vzdušných síl. Na základe schváleného „**Vzorového projektu na výchovu a vzdelávanie /skupina 05.1**“ má vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evidenčné číslo: **035-V-16/ IEZ01-opr/EZ/ VVZ-82-84-87-98-AOP/pp**).

D/ ZaSKIS Trenčín

Pracovisko školí personál (spojári a KIS), pre útvary v podriadenosti Generálneho štábu OS SR. Na základe schváleného „**Vzorového projektu na výchovu a vzdelávanie /skupina 05.1**“ má vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evidenčné číslo: **009-V-15/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-98/pp**).

Poznámka:

*Pracoviská odborne a metodicky riadi inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR. Pracoviská školia profesionálnych vojakov a zamestnancov, pre obsluhu VTZ-EZ. Po vyškolení a overení znalostí im vydávajú **preukaz obsluhy**. Ďalej školia a overujú odbornú spôsobilosť **elektrotechnikov, samostatných elektrotechnikov, elektrotechnikov na riadenie činnosti alebo prevádzky**. Žiadateľom, ktorí splnili podmienky z preverenia odbornej spôsobilosti, vydá inšpektor pre bezpečnosť EZ, na základe predložených dokumentov a výsledkov hodnotenia skúšky od školiaceho pracoviska „**Osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike**“. Pracoviská vykonávajú Aktualizačnú odbornú prípravu elektrotechnikov (AOP). Účastníkom AOP vydajú „Záznam o vykonanej AOP“.*

Formuláre prihlášok sú dostupné k stiahnutiu na intranete:

<http://web.mosr.mil.sk/oddcip/Formulre/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2Foddcip%2FFor>

VYKONÁVANIE REVÍZIÍ EZ V REZORTE OBRANY A OS SR

Vojenský bezpečnostný predpis Všeob-21-2 definuje odbornú spôsobilosť na technickom zariadení elektrickom: HLAVA 4, čl. 78, 82, 84, 87 a 90).

V rezorte ministerstva obrany všetky druhy revízií sú vykonávané podľa platných predpisov, len osobami s odbornou spôsobilosťou podľa čl. 90 (§ 24) – **revízny technik**.

Revízia elektrickej inštalácie/elektrického zariadenia – *je činnosť vykonávaná na elektrickej inštalácii/zariadení, pri ktorej sa prehliadkou, meraním a skúšaním zisťuje stav z hľadiska ich bezpečnosti. Súčasťou revízie je vypracovanie správy o revízii.*

Podľa § 9, ods. (1), písm. c) vyhlášky č. 508/2009 Z. z., je ustanovené, citujem: **“Stav bezpečnosti technického zariadenia kontroluje odbornou prehliadkou a odbornou skúškou revízny technik”**, koniec citátu.

Vyhláška MPSVaR SR č. 508/ 2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie BOZP s technickými zariadeniami TZ, ZZ, EZ a PZ a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia definuje v § 19 odbornú spôsobilosť na technickom zariadení elektrickom.

V § 20, 21, 22, 23, 24 a stanovuje rozsah činnosti pre tieto odborne spôsobilé osoby.

Vo vyhláške č. 508/2009 Z. z. je od 1.9.2014 doplnený **§ 21 Elektrotechnik**. Do pôvodného ods. (2) na jeho konci je rozšírený o vetu citujem: „... alebo ak absolvovala ďalšie vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe^{9a)} zameranom na technické zariadenia elektrické v minimálnom rozsahu 400 hodín“.

Poznámka pod čiarou:

9a) § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

ZÁVER

Inšpektori odboru kontroly, dozorov a inšpekcí MO SR vykonávajú dozornú činnosť a overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti vyhradených technických zariadení a technických zariadení používaných v ozbrojených silách, v súlade s § 6 ods. 3 písm. i) zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR a ďalších vyššie uvedených zákonov, vyhlášok a predpisov. Overovanie odbornej spôsobilosti v elektrotechnike vykonávajú inšpektori podľa Nariadenia MO SR č. 46/2009 o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore v znení neskorších predpisov, v spolupráci s ŠPE-CV/AOS gen. Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši a rezortnými pracoviskami pre výchovu a vzdelávanie elektrotechnikov v Martine, Prešove a Trenčíne.

Dňom 1.1.2018 nadobudla platnosť aj nová Smernica č. 83 MO SR, o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.



Železničná 3
911 01 Trenčín
Tel.: 0960 503 244
Mobil: 0905833861
E-mail: peter.matej@mod.gov.sk